

www.jollibread.com

© Del text: 2003, Dolors Garcia i Cornellà

© De les il·lustracions: 2003, Cristina Losantos

© D'aquesta edició:

2017, Santillana Infantil y Juvenil, S. L. i Grup Promotor, S. L.

Carrer de les Ciències, 73 (Districte econòmic Plaça d'Europa)

08908 L'Hospitalet de Llobregat

Telèfon: 93 230 36 00

ISBN: 978-84-16661-21-3

Dipòsit legal: M-39.202-2015

Printed in Spain – Imprès a Espanya

Segona edició: setembre de 2017

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

Direcció d'art:

José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Julia Ortega i Álvaro Recuenco

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment, adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

Els pingüins del 44

Dolors Garcia i Cornellà

Il·lustracions de Cristina Losantos

jollibre

Als pingüins, les balenes i les foques.

Als boscos i al mar.

A l'aire net.

A la pau.

La costa de Los Mosquitos

Sempre més recordaré aquell vespre del mes d'abril passat, en què el pare ens va fer mirar per força les notícies de la televisió.

De fet, a mi les notícies i els reportatges ja m'agraden, sobretot si són de cinema. Però el que no suporto és veure-hi la guerra. Encara que, quan és de mentida, sí. Vull dir que si surt una guerra en una pel·lícula me la miro i no passa res, perquè penso: «Ara, quan el realitzador se'n vagi a dinar, tots aquests morts s'aixecaran de terra, es rentaran el suc de tomàquet de la cara i es menjaran un entrepà tan tranquils». I jo, quan penso que aquells morts no són morts de veritat, també em quedo molt tranquil.

Però, quan veig imatges d'una guerra de debò, a la nit no dormo. Penso en tots aquells morts, en la sang, en els tancs, en les bombes, en les cares de la gent que pateix..., i sé que, darrere, no hi ha cap realitzador que els digui: «Au, nois, tots a dinar!». Perquè ja no dinaran mai més.

10 Quan em vaig adonar que la guerra, la guerra de veritat, no em deixava agafar el son, vaig decidir que no en miraria mai més cap. La mare hi va estar d'acord. La mare, de fet, sempre està d'acord amb mi. Però el pare em va dir:

–Orient, fill meu, així no anirem enlloc.

–Deixa'l estar, home, que és petit –va intercedir la mare.

Confesso que tot plegat em va fer una mica de ràbia. Perquè, petit petit, ja no ho sóc pas. Tinc onze anys. I que la mare encara m'hagi de defensar d'aquesta manera no em fa sentir gaire orgullós, les coses com siguin. A més, la meva germana, en sentir allò que jo era petit, es va fer un fart de riure. I això encara em va

saber més greu. Perquè tampoc no és que sigui gaire gran, l'Àfrica. Tot just té tretze anys. Però, com que ja va a l'institut, qui sap què es pensa.

–No es pot girar l'esquena al món –insistia el pare–. Els joves d'aquí, els nostres joves, han de saber que gairebé són uns privilegiats. Que n'hi ha molts que no tenen res, ni un llibre, ni un plat de sopa, ni unes miques de ganes de riure. Res.

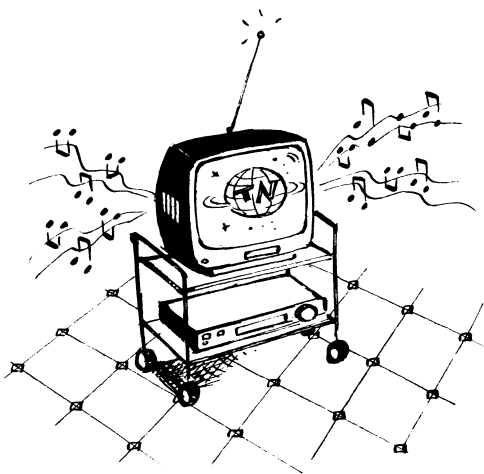
Aquell vespre d'abril, doncs, el pare ens va fer mirar la televisió tant sí com no. I, des d'aquell dia, res ja no va ser el mateix. Començava l'aventura més estranya i més al·lucinant que he viscut mai fins ara.

Guerra, com aquell qui diu, amb les bombes, els morts i la sang, no se n'hi veia pas, en aquell reportatge. Tot eren corrues de gent que fugien de casa seva com podien. Alguns, amb cotxe o amb tractor. D'altres, a peu. Hi havia una dona molt gran que anava asseguda en una cadira, una cadira com les que hi ha a la cuina de casa,

i que era transportada per quatre nois joves. Hi havia nens molt petits i d'altres com jo o com l'Àfrica. Homes, grans com el pare, que ploraven. Dones de l'edat de la mare que es veia que feia dies que no es pentinaven ni es pintaven els ulls. Tenien les mans brutes i arrugades.

12 Duien molts paquets i moltes maletes i anaven molt abrigats.

–No van pas abrigats perquè faci fred –em va explicar el pare–. És que tot el que tenen ho porten a sobre.

Amb l'ajuda d'un traductor, explicaven que els havien cremat la casa. I molts afegien que els havien matat algú. Els morts, però, no es veien. Es van veure uns quants dies més tard, llavors sí.

Tota aquella gentada havia estat expulsada violentament del seu poble i del seu país, i ara travessava camps i muntanyes, sense saber ben bé on anava. Molts caminaven seguint la via d'un tren. Aquesta imatge em va quedar gravada durant molts dies. En una filera perfecta, seguien la persona que els anava al davant. Els nens tampoc no es desviaven. I em va sorprendre molt, perquè jo, sempre que he pogut seguir a peu la via d'un tren, que no han estat pas gaires vegades, no m'he sabut estar de fer-hi el ximplet, saltant els rails, fent veure que feia equilibris, avançant i reculant, el que fos. Però aquells nens i nenes no hi jugaven pas, a la via. Només caminaven, mirant a terra, carregats de paquets. I no reien.

Quan feia dies i dies que caminaven, arribaven a uns camps molt grans. En alguns, hi havia

tendes de campanya. En d'altres, no hi havia res. Només piles de deixalles, alguna cadira trencada i algun cotxet de criatura sense rodes.

–No tenen lavabos, ni dutxes, ni telèfons?
–vaig preguntar al pare.

–No tenen res.

14 Seien a terra, o s'estaven ajaguts. Molt de tant de tant, sí que vaig poder veure algun nen jugant, però pocs, només quatre o cinc.

–I què mengen?

–De moment, res. Però aviat els arribaran ajudes d'altres països –em va aclarir el pare.

I em vaig quedar una mica més tranquil.

Vaig veure una nena rossa, molt semblant a la Violeta, que tenia un trau al front. La Violeta és la meva millor amiga i alguna cosa més. La família d'aquella nena havia tingut sort i, al camp on havia arribat, hi havia tendes i metges. Es veia una infermera que curava el trau de la nena, que plorava i sanglotava. Els seus ulls miraven la càmera amb una tristesa de por. Després va sortir el seu pare explicant co-

ses. Duia la nena agafada per la mà i ja no plorava. Però tenia la cara molt bruta de mocs i de llàgrimes seques.

–Pastor, ja n’hi ha prou! –es va enfadar la mare aquell vespre d’abril. En Pastor és el meu pare. Ho explico perquè és tan estrany, aquest nom, que quan ho dic, que el meu pare es diu Pastor, ningú no s’ho creu.

15

–No, Dàlia, estimada, els nens han de saber què passa al món –va replicar el pare.

La Dàlia és la meva mare i, normalment, també he de donar explicacions, quan dic el seu nom. I, a sobre, només faltava que a mi em possessin Orient, i a la meva germana, Àfrica. A casa, l’únic que tenia un nom corrent era el gat, que es deia Joan perquè el vam trobar abandonat en un contenidor d’escombraries la revetlla de Sant Joan de l’any passat, quan només tenia un parell de dies. Però, al cap d’uns quants mesos, quan ja s’espavilava tot solet, en Joan va agafar el camí de la porta i va tocar el dos. I el pare no el va voler anar a buscar ni

res, perquè deia que havia estat elecció seva i que se li havia de respectar.

–Només que treguin el cap per la finestra, ho saben de sobres, el que passa pel món –protestava la mare, davant la insistència del pare a fer-nos veure aquelles imatges de la guerra.

–No és el mateix, reina, i tu ho saps.

16

–Després, no dormiran.

–Doncs els cantaré una cançó.

El pare i la mare sempre es barallen per temes com aquest. La mare diu que no cal que veiem les coses que no volem veure. I el pare, en canvi, em sembla que, si pogués, faria com el protagonista d'una pel·lícula que vaig veure una vegada, que s'enduia tota la seva família a viure a la selva, perquè deia que estava fart de la civilització i que volia que els seus fills coneguessin la natura, la llibertat i les coses en estat pur. Potser no deia exactament això, però s'hi assemblava molt. La pel·lícula es deia *La costa de Los Mosquitos*. I la mare si la va aguantar tota va ser perquè hi sortia en Harrison Ford, que diu

que està com un tren. A mi, en Harrison només m'ha agradat fent el paper d'Indiana Jones.

De fet, no la vaig pas veure una vegada, només, *La costa de Los Mosquitos*. El pare la va gravar i ens la va passar sis o set cops. Fins que la mare es va plantar i va dir:

–O *Los Mosquitos* o jo, Pastor. En Harrison Ford és un bombó, però, si no me'l treus del davant ara mateix, en quedaré ben embafada.

17

El pare i la mare sempre es barallen per coses com ara aquesta. Però també es fan petons i s'abracen. I s'expliquen les coses que els passen i l'un escolta l'altre. I jo trobo que això d'escoltar-se està molt bé. A mi també m'agrada molt, que se m'escolti. No sé ben bé per què però em produeix una sensació de molta tranquil·litat. Potser només són manies meves. Però un dia la Violeta, a qui li ho vaig comentar, em va dir:

–Quan tu m'escoltes, jo també em sento molt tranquil·la.

La Violeta i jo som *nòvios* des que teníem quatre anys. Però això ja és una altra història.

Terminator

Aquell vespre d'abril va acabar una mica com el rosari de l'aurora, tal com deia sempre la meva àvia Almira. 19

L'àvia Almira, el dia que es va morir encara va anar a comprar un conill i el va fer amb samfaina. Després, va rentar els plats, va estendre la roba d'una rentadora, es va tallar les ungles de les mans, se'n va anar a fer la migdiada i ja no es va despertar. Jo, aleshores, tenia set anys. La mare em va dir que se n'havia anat al cel en una carrossa tirada per sis cavalls blancs i que, algun dia, la trobaríem en un castell de fades, somrient i feliç, i fent encanteris sense parar. El pare em va dir que s'havia mort i que no la tornaríem a veure mai més.

–Però, ha anat al cel o no? –insistia jo.

Al final, el pare em va dir que sí. Però que no era pas el cel que tenim damunt del cap ni el que volia dir la mare, sinó un cel seu, que ella s'havia anat construint durant tota la vida amb les coses i els records que més estimava. A partir de llavors, i fins que vaig fer nou anys, jo també em vaig construir el meu, de cel.

El vaig fer dins l'armari de la meva habitació i hi anava posant de tot. El dia que el pare me'l va descobrir, hi havia: crostons de pa de dos anys enrere; un dibuix d'en *Terminator* que havia fet quan només tenia cinc anys i que m'havia quedat la mar de bé; cèntims del canvi d'anar a comprar el pa; una fotografia de la primera vegada que la Violeta i jo havíem anat de colònies, quan fèiem P-4; una pistola de plàstic que l'àvia Almira m'havia comprat d'amagat del pare, perquè el pare és absolutament contrari a les armes de tota mena, fins i tot a les canyes de pescar; una llibreta i un llapis per si em venien ganes d'escriure o de dibuixar quan m'arribés l'hora

de tancar-me en el meu cel per no sortir-ne mai més; sis llaunes de tonyina amb oli; tretze bosses de pipes pelades; quatre paquets de galetes de xocolata; dues dotzenes de xiclets; uns mitjons i uns calçotets nous; un cangur que m'ana-va una mica estret; un parell de *Tintins* i un jersei gruixut. També hi havia un sac de dormir estirat, un coixí i, a sota del coixí, un Madelman, tot plegat com si fos un llit, el llit del meu cel, per quan estigués cansat i volgués dormir.

21

–Què signifiquen totes aquestes andròmines, Orient? –em va preguntar el pare, en obrir la porta de l'armari. Al pare li agrada fer servir paraules rares.

L'armari de la meva habitació, ja feia molts mesos que només l'obria jo. Perquè no em descobrissin el meu cel, havia dit a la mare que jo mateix m'endreçaria la roba neta. I la mare hi havia estat d'acord, com sempre. Però segons es veu, feia uns dies que havien notat una olor estranya a casa i havien deduït que sortia d'allà. De fet, quan el pare va inspeccionar l'armari, va desco-

brir que les galetes, les pipes, els crostons de pa i els xiclets constituïen els dominis de milers de famílies d'insectes variats que no havien conegut res més al món que allò que hi havia dins del meu armari. Vull dir que segur que molts d'aquests insectes hi havien nascut i alguns fins i tot ja hi havien mort.

22

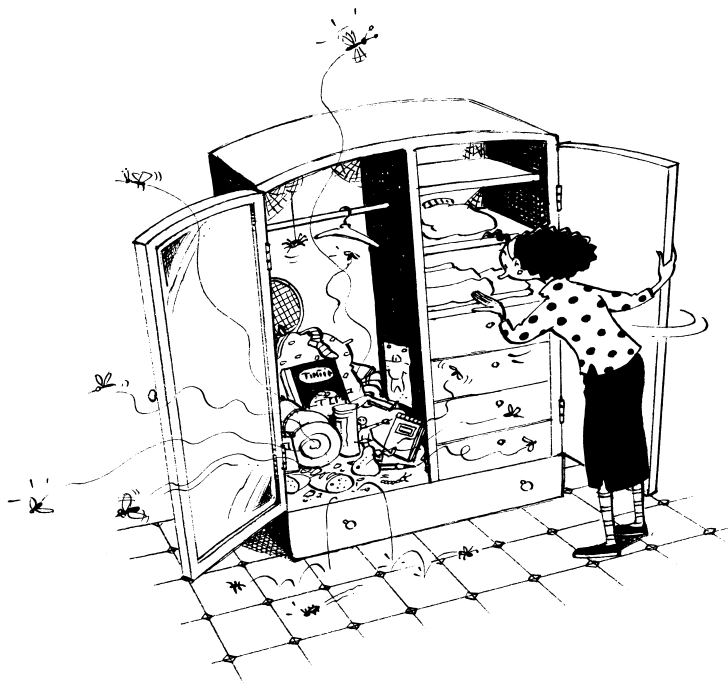
–Reina santíssima! –va exclamar la mare, així que el pare va obrir la porta i es van escampar la pudor i els insectes–. Es pot saber què és tot això?

–El meu cel –vaig contestar, la mar de convençut–. El pare em va dir que l'àvia Almira s'havia construït el seu abans de morir-se, i jo faig el mateix. Hi poso tot el que més m'estimo d'aquest món.

Quan el van buidar, la mare estava una mica decebuda.

–No hi ha cap fotografia meva –em va dir, tota moixa.

–Demà pensava posar-n'hi una –vaig despistar.

La veritat és que no hi havia caigut. Amb les mares, es veu que això ja passa. Vull dir que les tens tan a prop que no hi penses. Un dia, la Violeta em va dir que és com tenir mal de queixal, que quan no en tens no hi penses pas, que no et fa mal. No sé si la comparació és gaire encertada, però m'ho va dir la Violeta i jo me la vaig creure.

El pare es va enfadar molt quan va veure la pistola.

–Dàlia, en sabies res? –va preguntar a la mare, molt seriós.

–No.

24 I és que el pare és voluntari d'una pila d'*oenagés* i està molt a favor del desarmament, de la protecció de les balenes i del desmantellament de les centrals nuclears de tot el món, entre moltes altres coses, com ara l'estudi de les llengües en perill d'extinció, la reproducció de les cigonyes, la doctrina de les tres erres –reduir, reciclar, reutilitzar– o la supressió de l'explotació infantil. També fa classes a adults immigrants, surt per les carreteres a recollir eriçons ferits i, de tant en tant, és nudista. Tot plegat, un bon poti-poti. Amb tot això vull dir que no pot veure les pistoles ni en pintura, ni que siguin de plàstic i de lluny.

Quan va obrir l'armari i va veure la pistola, me la va aixafar allà mateix. I el dibuix d'en *Terminator*, me'l va esbocinar.

–Aquest individu, si li treus les armes, no es ningú –va dir, molt enfadat.

Em va saber més greu el dibuix que la pistola, de debò.

I és que el pare, en el fons, de fet en el fons i en la forma, és de les persones més estrambòtiques que conec. I, si no, mireu com va trobar feina. Tot plegat és una història molt curiosa i arrenca de lluny.

Fa dos anys més o menys, el pare treballava en una oficina d'assegurances, de nou a dos quarts de dues i de quatre a dos quarts de vuit. Però no hi era gens feliç. Deia que li faltava aire, en aquella oficina.

Un dia, fent la compra del dissabte en un gran supermercat, es va adonar d'un fet curiós. Davant d'un prestatge ple de confitures de diferents marques, preus i gustos, hi havia un client indecís que no sabia quina quedar-se. N'agafava una, en llegia l'etiqueta, la tornava a deixar, n'agafava una altra... Llavors el pare s'hi va acostar i, sense pensar-s'hi gens, en va agafar

una, com si estigués molt segur del que volia, la va ficar dins del seu carro i va continuar fent la compra com si res. Automàticament, el client indecís, que potser feia mitja hora ben bona que dubtava, va agafar la mateixa confitura que el pare i, amb una decisió envejable, també la va ficar al carro i va continuar passejant pels passadissos del supermercat.

Aquell mateix dia, el pare va provar l'estratègia amb tres o quatre persones més. I sempre funcionava! Clients i clientes que no es decidien, quan veien aquell home que sense dubtar ni un moment carregava el carro amb tanta decisió, s'afanyaven a imitar-lo, com si pensessin que una persona que va tan directe al producte és perquè sap del cert que allò que compra és el millor de tot.

El dissabte següent ho va tornar a fer. I l'altre, també. I sempre funcionava.

Aleshores, va demanar hora de visita amb el gerent del supermercat i li va explicar el pla. Al principi, el gerent una mica més i el llença

per la finestra, segons ens va explicar el pare. Però després li va dir que ho provarien. El pare se'n va anar cap al supermercat i, durant una hora, van gravar tots els seus moviments amb les càmeres de seguretat. Va ser un èxit rotund.

L'endemà, el pare ja treballava d'esquer. Ell sempre diu que la idea va ser seva i de ningú més, però jo dubto que no se li acudís a ningú, abans que a ell, amb la quantitat d'idees rares que hi ha avui dia perquè la gent compri allò que no necessita per a res.

Al principi, estava molt content amb la seva nova feina i es feia un bon sou. Es passava el dia fent veure que era un client, comprant de mentida, com si diguéssim, acostant-se amb resolució als clients més indecisos perquè, amb la seva actitud, els encomanés les ganes d'omplir també el seu carro. Evidentment, els responsables del supermercat li van dir que sempre fes veure que comprava els productes més cars, i que les ofertes, ni les toqués.

Tot anava bé excepte que, quan em preguntaven de què treballava el meu pare, em feia una mica de cosa dir que treballava d'esquer. No quedava bé.

Amb el temps, però, el pare va anar perdent les ganes de treballar. Es veu que l'home havia rumiat molt sobre la feina que feia i va arribar a la conclusió que, allò que al principi li havia semblat una gran estratègia, no era res més que una enganyifa. I com que ell és com és, vull dir que està tan a favor d'unes coses i tan en contra d'unes altres, va començar a patir de valent. Deia que la seva feina era incitar al consumisme sense cap mena de vergonya i que anava contra tots els seus principis. De totes maneres, havia de continuar portant un sou a casa i es va haver d'empassar les manies.

Ara me n'he anat molt del tema.

Aquell vespre d'abril, en què ens va fer veure per força la situació d'aquella gent que fugia d'una guerra, va acabar, com deia, com el

rosari de l'aurora. Perquè potser va ser el dia que es va barallar més fort amb la mare i que la baralla no va acabar ni amb petons ni amb abraçades.

La mare veia com, amb totes aquelles imatges tan desesperades, jo m'anava encongint en el sofà i l'Àfrica es mossegava les ungles d'una manera frenètica. I, al final, va dir:

29

–Pastor, l'Àfrica feia quatre dies que ja no es mossegava les ungles –i tot seguit es va aixecar i va apagar el televisor.

Podria haver dit, per exemple, que no li agradava que ens amargués la vida amb totes aquelles misèries, o alguna cosa així, com deia sempre. Però no. Va dir allò de les ungles de l'Àfrica i em sembla que el pare es va quedar de pasta de moniato.

Però l'home es va refer de seguida perquè, darrere de la mare, es va aixecar i va tornar a encendre el televisor. És que, a casa, no tenim comandament a distància. Ja hi anava, ja, quan vam comprar el televisor, però el pare el

va llençar a les escombraries el primer dia. Va dir que on s'havia vist tanta ganduleria. Això va dir, sí.

30 La mare, tot anant cap a la cuina a preparar el sopar, el va tornar a apagar. I el pare el va tornar a encendre. I així es van passar mitja hora. Al final, la mare es va tancar a la seva habitació i no en va sortir fins l'endemà. I el pare, aquella nit, va dormir al sofà.

Després van venir uns dies estranys. El pare i la mare només es deien coses imprescindibles i amb prou feines es tocaven. Vull dir que, si un havia de passar per la porta de la cuina, que és molt estreta, i l'altre també, un dels dos s'apartava exageradament.

Aquells dies vaig patir molt, la veritat. Mai no els havia vist així, amb aquella fredor. No sabia ben bé què passava però intuïa que, en qualsevol cas, era gros.

–I si se separen? –vaig comentar a la Violeta, un dia que anàvem junts a comprar un àlbum per a la classe de dibuix.

–Vols dir? –dubtava ella–. La meva mare sempre diu que sembla que s'estimen tant i tant.

–Això diu, la teva mare?

–És que la meva mare sempre parla de tot, ja ho saps.

De fet, el meu pare sempre diu que la mare de la Violeta és tan i tan xafardera que sembla que no tingui res més a fer que aturar-se a cada portal, a cada cantonada i a cada botiga per escampar les mil i una històries del barri que s'inventa per no avorrir-se. I que és per això que el seu home la va deixar. Però la Violeta sempre m'ha dit que el seu pare va marxar de casa perquè no li agraden els peus de porc i la mare, els dissabtes, sempre li feia peus de porc per sopar. I jo em crec més la Violeta.

La Violeta i la seva mare no s'assemblen gens. Però això també és una altra història.